

**Visuomenės informavimo etikos
komisijos
2021 metų veiklos ataskaita**

TURINYS

Komisijos veikla	3
Veiklos statistika	3
Gauti skundai pagal žiniasklaidos rūšis	4
Svarstomų publikacijų atitiktis Kodekso nuostatomis	5
Pažeidimų prevencija (individualūs kreipimaisi)	7
Vieši kreipimaisi	10
Teisminiai procesai	10
2021 m. apskūsti Komisijos sprendimai	11
Bendradarbiavimas su institucijomis ir šviečiamoji veikla	12
Priedai	12
Viešas kreipimasis į žurnalistą Martyną Vainorių	12
Viešas kreipimasis į UAB „Anykštos redakcija“ ir UAB „Atvirai“	13

Visuomenės informavimo etikos komisija – kolegialus Visuomenės informavimo etikos asociacijos (toliau – Asociacija) organas. Komisiją sudaro Asociacijos narių deleguoti asmenys.

2021 m. kovo 30 d. savo darbą pradėjo trečiosios kadencijos Komisija. Visi Asociacijos nariai į Komisiją naujai kadencijai delegavo tuos pačius savo atstovus: Lietuvos žurnalistų sąjunga – dr. Jolantą Mažylę, Lietuvos žurnalistų draugija – Gražiną Viktoriją Petrošienę, Interneto žiniasklaidos asociacija – Aistę Žilinskienę, Lietuvos radijo ir televizijos asociacija – Astą Cibienę, Regioninių televizijų asociacija – Stasį Baublį, Lietuvos kabelinės televizijos asociacija – Vaivą Žukienę, Nacionalinė rajonų ir miestų laikraščių leidėjų asociacija – Ramutę Šimukauskaitę, Lietuvos regioninių radijo stočių asociacija – Valdą Latožą.

Komisijos pirmininke išrinkta Vaiva Žukienė, pavaduotoja - Ramutė Šimukauskaitė.

2021 m. gruodžio mėnesį į Asociaciją buvo priimtas naujas, devintas, narys – asociacija „Nacionalinė spauda“. Kadangi iki metų pabaigos atitinkami įstatų pakeitimai teisės aktų nustatyta tvarka dar nebuvo įregistruoti, Komisijos narių skaičius ataskaitiniais metais išliko nepakitęs – aštuoni.

Komisija dirba pagal pačios patvirtintą darbo reglamentą. Pagrindinė Komisijos veiklos forma yra posėdžiai.

Komisijos raštvedybą, techninius-organizacinius reikalus, veiklai būtinas sąlygas užtikrina ir darbui reikalingas priemones parūpina Asociacijos direktorius.

Komisijos veikla

Veiklos statistika

Ataskaitiniais metais įvyko 24 Komisijos posėdžiai. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės reikalavimus dėl pandemijos valdymo, didžioji dalis Komisijos posėdžių - 22 - vyko posėdžiai vyko nuotoliniu būdu, o 2 – mišriai, kuomet Komisijos nariai posėdyje dalyvavo betarpiškai, visi suinteresuoti asmenys – nuotoliniu būdu.

2021 metais Komisija gavo 114 skundų dėl 148 publikacijų bei netinkamo žurnalistų elgesio ir/ar įrašų socialiniuose tinkluose.

Pagal susitarimą su Vyriausiąja rinkimu komisija buvo išnagrinėtos 62 publikacijos dėl galimai paslėptos politinės reklamos.

Kitoms institucijoms (daugiausia Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybai) buvo persiųsti nagrinėti 6 skundai, atmesta arba nenagrinėta - 9 skundai.

Per šiuos metus Komisija priėmė 31 sprendimą, kuriuo pripažino 48 įvairius profesinės etikos reikalavimų pažeidimus ir vieną kartą išreiškė savo nuomonę dėl publikacijos (žurnalisto veiksmų) neatitikimo visuomenės informavimo etikos standartams. Komisija taip pat parengė 24 individualius ir 2 viešus kreipimusis į įvairius viešosios informacijos rengėjus, skleidėjus ir žurnalistus.

Ataskaitiniais metais Komisija nesvarstė klausimo dėl žiniasklaidos priemonės priskyrimo nuolat nesilaikančių visuomenės informavimo etikos žiniasklaidos priemonių kategorijai.

2021 m. Komisija tikslino savo Darbo reglamentą – buvo patikslintos Darbo reglamente apibrėžtos Komisijos kompetencijos ribos, patikslinta Komisijos pirmininko pavaduotojorinkimo tvarka, detalizuota Komisijos narių nusišalinimo procedūra, konkretizuoti pareiškėjuteikiamiems skundams keliami reikalavimai, patikslinta Komisijos posėdžių, taip pat ir nuotolinių, organizavimo tvarka ir kt.

Gauti skundai pagal žiniasklaidos rūšis

Keletą metų „lyderiavusi“ pateiktų skundų ir pripažintų pažeidimų skaičiumi, interneto žiniasklaida pasitraukė į antrą vietą, užleisdama pirmenybę spaudai. 2021 m. statistika rodo, kad labiausiai nepatenkinti buvo spaudos, ypač regioninės, skaitytojai. Iš viso gauta 53 skundai dėl 57 (iš jų 42 regioninėje spaudoje) spaudoje paskelbtų publikacijų (46 proc. nuo bendro skaičiaus), pripažinta, kad padaryti Kodekso pažeidimai 19 iš jų 5 nacionalinėje, 14 regioninėje ir vietinėje spaudoje. Dėl interneto publikacijų skųstasi 38 kartus (27 proc.), pripažinta pažeidimų - 6. Dėl televizijos laidų gauta 10 skundų (8,77 proc.). Mažiausiai, kaip ankstesniais metais, skundėsi radijo klausytojai - gauti 3 skundai (2,6 proc.).

Atkreiptinas dėmesys, kad publikacijos dažnai būna skelbiamos keliose žiniasklaidos priemonėse, pvz., laikraštyje ir interneto svetainėje arba televizijoje ir portale. Komisija paprastai vertina pirminį šaltinį, t.y. kur publikacija pasirodė pirmiausia.

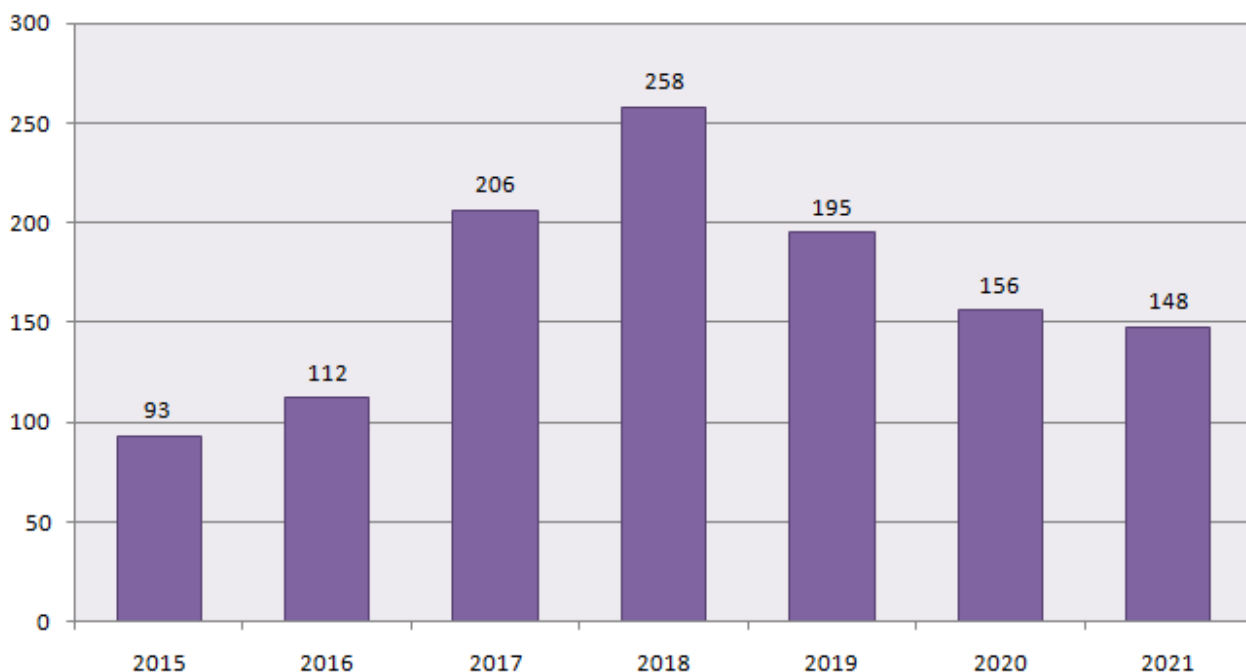
2021 m. gauti 7 skundai dėl netinkamo žurnalistų elgesio.

Dalį gautų skundų Komisija persiuntė pagal kompetenciją kitoms institucijoms (6); dalies publikacijų Komisija nenagrinėjo – dalis jų nepatenka į Komisijos kompetenciją (5), dėl senaties termino (2), 2 skundus atsiėmė patys pareiškėjai; atsakė į 8 institucijų ir asmenų paklausimų. Dalį skundų Komisija grąžino pareiškėjams, prašydama aiškiai įvardinti skundžiamą publikaciją, sukonkretinti pretenzijas.

Dar viena nauja tendencija - audiovizualiniai kūriniai, platinami internetinėse vaizdo dalijimosi platformose. Nors pati paslauga Lietuvoje yra jau keletą metų, tačiau praėję metai rodo, kad ši žiniasklaidos rūšis smarkiai išpopuliarėjo, labai išaugo žiūrovų ratas. Ataskaitoje šios publikacijos patenka į televizijos rubriką.

Lyginant su 2020 m., skundų ir skundžiamų publikacijų nežymiai sumažėjo: skundų šiemet gauta 114, praėjusiais metais - 116. Atitinkamai buvo skųstasi dėl 148 publikacijų ir netinkamo žurnalistų elgesio, praėjusiais metais - dėl 156.

Skundžiamų atvejų dėl publikacijų, programų ir žurnalistų elgesio dinamika

Svarstomų publikacijų atitikties Kodekso nuostatomis

Komisija priėmė 31 sprendimą dėl 48 Kodekso straipsnių pažeidimų, kuriais konstatavo, kad visuomenės informavimo etika buvo pažeista 19-oje spaudos publikacijų (5 nacionalinėje spaudoje, 14 regioninėje bei vietinėje), 7-iose interneto publikacijose, 2-ose televizijos programose. 3 pažeidimai susiję su neetišku žurnalistų elgesiu. (Vieną sprendimą dėl internete paskelbtos publikacijos teismas panaikino).

2021 m. daugiausia nustatyta šių Kodekso pažeidimų:

- **3 straipsnis**, nustatantis, jog gerbdami žmogaus teisę gauti teisingą informaciją, žurnalistai, viešosios informacijos rengėjai ir sklaidėjai turi skelbti tikslas, teisingas žinias bei įvairias

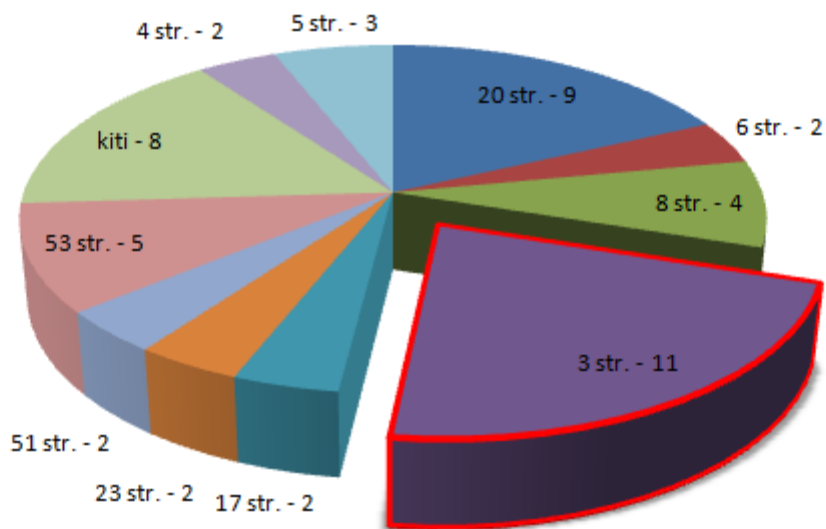
nuomones, perteikdami įvairias nuomones, žurnalistai, viešosios informacijos rengėjai ir skleidėjai negali skleisti nuomonių, kurios pažeistų teisę ir etiką, nuomonės turi reiškiamos etiškai (11 atvejų, arba 22,91 proc.);

- **20 straipsnis**, nustatantis, jog neigiamai kritikuojamam asmeniui visada turi būti suteikta galimybė paaiškinti, patikslinti, paneigti informaciją, o jeigu tokios galimybės nėra arba asmuo atsisako pasinaudoti šia galimybe, būtina apie tai pranešti tame pačiame kūrinyje (9 atvejai, arba 18,75 proc.);

- **53 straipsnis**, nustatantis, jog žurnalistai, viešosios informacijos rengėjai ir skleidėjai neturi naudoti visuomenės informavimo priemonės savo privatiems reikalams spręsti bei asmeninems sąskaitoms suvesti (5 atvejai, arba 10,86 proc.);

- **8 straipsnis**, nustatantis, jog žurnalistai, viešosios informacijos rengėjai ir skleidėjai turi įsitikinti, kad skelbiamos antraštės, anonsinė medžiaga, nuotraukos, grafika, garso ar vaizdo įrašai ir citatos neiškrepia kūrinio ir neklaidina informacijos vartotojo (4 atvejai, arba 8,33 proc.).

Kodekso straipsnių pažeidimai (2021 m.)

Ataskaitiniu laikotarpiu informacijos vartotojus piktino netiksli informacija, neetiškai reiškiamą nuomonė (3 str.). Ankstesniais metais daugiausia nusiskundimų būdavo dėl netinkamai arba visai nesuteikiamos teisės kritikuojamam asmeniui atsakyti į kritiką (20 str.).

2021 m. gauti 7 skundai dėl netinkamo žurnalistų elgesio, jų reiškiamos nuomonės socialiniuose tinkluose. Komisija pripažino tris pažeidimus: 2 kartus nusižengta 23 straipsniui, kada žurnalisto profesinė veikla nesuderinama su darbu valstybės ir vietos valdžios institucijose, dalyvavimu politinių partijų veikloje; vieną kartą Komisija kritiškai įvertino žurnalisto įrašą socialiniame tinkle *Facebook*.

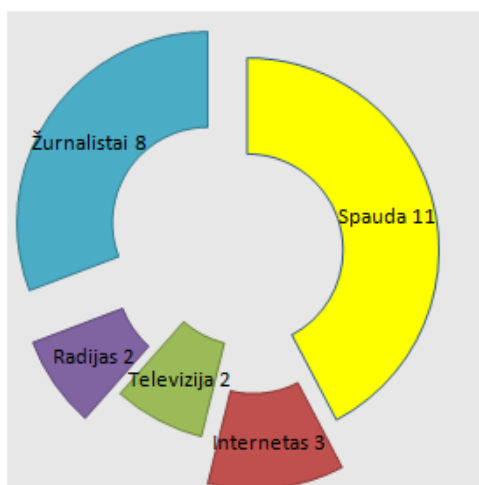
Vykdydama susitarimą su Vyriausiąja rinkimų komisija, Komisija nagrinėjo VRK prašymus pateikti nuomonę dėl galimai paslėptos politinės reklamos 62 publikacijose (jos neįtrauktos į bendrą skundžiamų publikacijų skaičių).

Pažeidimų prevencija (individualūs kreipimaisi)

2021 metais Komisija parengė 24 individualius kreipimusis įvairioms visuomenės informavimo priemonėms bei atskiriems žurnalistams.

Daugiausia kreipimūsi išsiųsta spaudai - 11 (45,8 proc.) ir žurnalistams - 8 (33 proc.). 3 kreipimusis Komisija skyrė interneto portalams, po 2- televizijai ir radijui.

Individualūs kreipimaisi

<i>Adresatas</i>	<i>Kreipimosi esmė (į ką atkreipti dėmesį)</i>
Marius Aleksišūnas	Žurnalistai, prašydami informacijos, turi ne tik prisistatyti savo vardu ir pavarde, bet ir nurodyti, koku tikslu renka informaciją, kokiai žiniasklaidos priemonei atstovauja, įspėti, kad suteikta informacija gali būti paskelbta visuomenės informavimo priemonėse ir pan.
<i>lrytas.lt</i> Evelina Katinaitytė	Siekiant išsaugoti informacijos šaltinio paslaptį ir išvengti galimų konfliktinių situacijų, derėtų tokiais atvejais šaltinį apibūdinti bent bendrais bruožais, pvz. priedašu „Skaitytojo nuotrauka“ ir pan. Siekiant tikslumo ir nuomonių įvairovės, publikacijoje buvo tikslinga pateikti ir darbų vykdytojo nuomonę.
<i>Šilalės artojas</i>	Net tais atvejais, kai atsisakymas patikslinti ar paneigti paskelbtą informaciją yra pagrįstas, visuomet būtina informuoti apie tai suinteresuotą asmenį bei paaiškinti tokio atsisakymo priežastis.
Vilma Danauskienė	Tam, kad būtų užtikrintas maksimalus skleidžiamos informacijos nešališkumas, visuomet būtina deklaruoti savo sąsajas su aprašoma tema ir (ar) herojais.
Gerimantas Statinis	Net reiškiant subjektyvią nuomonę, visuomet tikslinga ne tik tinkamai pagrįsti savo teiginius, bet ir vengti galimo šališkumo ir atsakingai rinktis retoriką.
<i>Žinių radijas</i> ir Raigardas Musnickas	Žurnalistai neturėtų reklamai naudoti savo vardo, atvaizdo ir balso, išskyrus tuos atvejus, kai tokia reklama siekiama socialinių ar humanitarinių tikslų ar reklamuojamas žurnalisto sukurtas kūrinys, visuomenės informavimo priemonė.
<i>Tauragės kurjeris</i>	Rekomenduoti ateityje informaciją apie galimas redakcijos sąsajas su aprašoma tema deklaruoti ne tik portale, bet ir spaudos leidinyje.
<i>alfa.lt</i>	Atsakymui į žurnalisto klausimus pateikti turėtų būti suteikiamas protingas terminas, atsižvelgiant ne tik į paties viešosios informacijos rengėjo leidybos planus, bet ir į pateiktų klausimų sudėtingumą, galimą klausiamo asmens užimtumą, nedarbo dienas ir pan. Tais atvejais, kai suinteresuoto asmens komentaras publikacijoje yra redaguojamas arba kupiūruojamas, skaitytojai apie tai turėtų būti informuojami, o pats redagavimas ir (ar) kupiūravimas neturėtų iškreipti komentaro esmės ar būti daromas kuriai nors galimo ginčo šaliai naudinga linkme.
Martynas Vainorius	Nevertėtų reikalauti iš buvusio įmonės vadovo komentuoti jos veiklą kaip iš esamo vadovo, kaip ir nevertėtų priminti pašnekovui istorijas, nesusijusias su užduodamais klausimais..
<i>Lietuvos ryto TV</i>	Publikacijos antraštė turėtų atskleisti pagrindinę publikacijos mintį, neiškreipti jos turinio ir neklaidinti informacijos vartotojų.
<i>Lietuvos rytas</i> Audrė Srėbaliėnė Arvydas Lekavičius	Publikacijose, ypač kai jos yra kritinio ir (ar) kaltinamojo pobūdžio, būtina paaisyti tikslumo. Tais atvejais, kai publikacijose pateikiami faktai apie juridinius asmenis ir (ar) jų veiklą yra priešaringi, gali turėti įtakos jų įvaizdžiui, veiklai ir pan., visuomet tikslinga pateikti ir oficialią šių asmenų poziciją.

Vytautas Garbenčius	Tais atvejais, kai žurnalistas dalinasi su politikais savo žurnalistiniais kūriniais politinių kampanijų metu, turėtų juos įspėti, kad šie kūriniai neturėtų būti naudojami politinės reklamos tikslais.
<i>Kitaip TV</i>	Programos vedėjas turėtų aktyviau valdyti pokalbį ir tais atvejais, kai pašnekovai pateikia galimai netikslią, iškreiptą ir (ar) abejones keliančią informaciją, perklausti pašnekovo, prašyti informaciją patikslinti ir pan., o paaiškėjus faktinėms klaidoms, tokios informacijos neplatinti. Taip pat išaiškinti VšĮ „Kitaip TV“, jog į Komisiją dėl galimų visuomenės informavimo etikos pažeidimų gali kreiptis bet kuris asmuo, net ir nesusijęs su skundžiama programa (publikacija).
Druskininkų savivaldybės administracija „Druskonis“	Misija informuoti visuomenę apie savivaldybės darbą tenka ne tik žiniasklaidai, bet ir pačiai savivaldybei, o tarpusavio santykiuose visuomet turėtų būti išlaikoma pagarba. Žiniasklaida turi pareigą uždavinėti klausimus, tačiau klausimai visuomet turėtų būti dalykiški, maksimaliai atviri ir be išankstinių nuostatų.
<i>Anykšta</i>	Visuomenės informavimo priemonės turėtų objektyviai ir nešališkai informuoti visuomenę, o ne stengtis įgelti kolegoms, kaip ir nereikėtų šaržuoti oficialios informacijos, o apie atitaisymus derėtų parnešti tik informaciniu stiliumi.
<i>Šilelis</i>	Rengiant publikacijas viešųjų finansų panaudojimo tema, ypač svarbu yra ne tik pateikti oficialius skaičius, bet ir tinkamai išaiškinti skaitytojams esmines aprašomų sandorių detales (sąlygas), nepaliekant vietos galimoms interpretacijoms ir dviprasmybėms.
<i>LRT</i>	Tinkamas kitokios nuomonės pateikimas neturėtų būti vertinamas vien minučių eteryje skaičiumi ir, jog LRT, būdamas visuomeniniu transliuotoju, turėtų siekti išlikti nešališkas visų diskusijos dalyvių atžvilgiu.
<i>Šilokarčema</i>	Žurnalistas, reiškdamas savo nuomonę visuomenės informavimo priemonėse, turėtų ją tinkamai atskirti nuo žinių ir nepateikinti kaip faktinės informacijos, o jeigu publikacijoje viešinamas žurnalistinis tyrimas, pateikti faktai turėtų būti pagrindžiami įrodymais, nepriklausomomis nuomonėmis ir pan.
<i>Respublika</i>	Publikacijose, nepriklausomai nuo jų žanro, reikėtų vengti užgaulių žodžių ir posakių, net ir humoro forma.
<i>Šiaurės rytai</i>	Informacinio žanro publikacijose, ypač žinutėse iš oficialių renginių, reikėtų vengti perteklinių, žanro neatitinkančių stiliaus figūrų, kad informacijos vartotojai patys galėtų susidaryti savo įspūdį apie aprašomus įvykius.
	Tais atvejais, kai publikacijose atsiliepiama į itin jautrias ir visuomenei svarbias temas, visuomet tikslinga yra pakalbinti ir su aprašomais įvykiais susijusius ir (ar) aptariamus asmenis.

Iš pateiktos lentelės matyti, kad individualūs kreipimasi apima įvairias problemas. Komisija dažnu atveju siuntė kreipimąsi ne tik žiniasklaidos priemonei, bet ir publikacijos autoriui, atkreipdama dėmesį į tam tikrus darbo trūkumus, kaip antai:

- akcentavo, kad rašant sudėtingomis, daug specifinių žinių reikalaujančiomis temomis labai svarbu būti tiksliais, pateikti svarbias detales, kad neliktų vietos dviprasmybėms;
- kvietė susilaikyti nuo įžeidaus humoro, paisyti kalbos kultūros;
- rekomendavo stengtis naudoti daugiau šaltinių;
- rekomendavo tinkamai rinktis antraštes, kad jos neiškreiptų publikacijos esmės;
- pabrėžė, jog svarbu tinkamai nurodyti žiniasklaidos priemonės ir/ar žurnalisto ir kitų asmenų sąsajas;
- atkreipė dėmesį į žurnalisto elgesiui keliamus reikalavimus.

Vieši kreipimaisi

Ataskaitiniais metais Komisija paskelbė 2 viešus kreipimusis:

Viešas kreipimasis į žurnalistą Martyną Vainorių.

Komisija sureagavo į tai, kad portalo „Atvira Klaipėda“ žurnalistas turėjo dėl savo veiksmų aiškintis teisme ir dėl savo impulsyvių veiksmų galėjo būti nubaustas pagal BK. Kadangi ir kituose regionuose pasitaiko panašių situacijų, Komisija viešu kreipimusi atkreipė dėmesį, kad žurnalistas, keliantis probleminius, konfliktinius klausimus, turėtų įvertinti galimo incidento grėsmę, būti jam pasiruošęs, elgtis racionaliai, nepasiduoti emocijoms ir spontaniškiems veiksams.

Kreipimasis į Anykštą ir Šilėlį: kritiškumas konkurentų atžvilgiu neturi virsti tarpusavio karu

Komisija jau antrą kartą kreipėsi į nuožmiai tarpusavyje konkuruojančių leidinių redakcijas, atkreipdama dėmesį, kad tokios rietenos menkina skaitytojų pasitikėjimą žiniasklaida. Kritiškumas konkurentų atžvilgiu neturi virsti smulkmenišku priekabiavimu, jų menkinimu, paskalų skleidimu.

Teisminiai procesai

Nesutinkantys su Komisijos sprendimu viešosios informacijos rengėjai gali skųsti šį sprendimą Vilniaus apygardos administraciniam teismui (Visuomenės informavimo įstatymo 46¹str.7d.).

2021 m. iš 31 Komisijos priimto sprendimo apskųsti buvo 9 sprendimai, kas sudaro 29 proc. visų sprendimų. Tendencija išlieka ta pati - maždaug trečdalis visų Komisijos sprendimų paprastai yra skundžiami teismui. Kol kas teismas iš 9 skundų išnagrinėjo 5; 4 skundai buvo atmesti, vienas

patenkintas - panaikintas Komisijos sprendimas. Vienas teismo sprendimas apskūstas aukštesnės instancijos teismui.

2021 m. apskūsti Komisijos sprendimai:

- 2021 m. sausio 5 d. sprendimas Nr. EKS-01/21 dėl Lino Bitvinsko publikacijos „Kaip savivaldybė „Anykštai“ organizavo konkursą“ („Šilelis“, 2020-05-30; nyksčiai.lt, 2020-06-01). Skundas atmestas;
- 2021 m. sausio 5 d. sprendimas Nr. EKS-02/21 dėl Kęstučio Isako publikacijos „A.Korsakienės „buldozeris“ rieda interpelacijos link?“ („Biržiečių žodis“, 2020-07-28). Skundas atmestas;
- 2021 m. sausio 19 d. sprendimas Nr. EKS-06/21 dėl Vytenio Neverdausko publikacijos „Sudėkime po plytą – atkurkime žemdirbių tvirtovę kartu“ („Ūkininko patarėjas“, ukininkopatarejas.lt 2020-09-20). Skundas atmestas, VAAT sprendimas apskūstas apeliacine tvarka;
- 2021 m. balandžio 13 d. sprendimas Nr. EKS-08/21 dėl Rasos Karmazaitės publikacijos „Turtuolio R.Karpavičiaus palikimo detektyve – dingę ligos įrašai ir šarlatanų šešėlis“ (lrytas.lt, 2020-09-19). Sprendimas panaikintas VAAT 2021-09-14 sprendimu administracinėje byloje Nr. eI2-3328-816/2021;
- 2021 m. gegužės 12 d. sprendimas Nr. EKS-09/21 dėl Dominyko Griežės publikacijos „Lietuvišką kriptovaliutų keityklą netikėtai pamėgo paaugliai: itin patogų pirkti narkotikus“ (alfa.lt, 2020-11-20);
- 2021 m. birželio 15 d. sprendimas Nr. EKS-13/21 dėl Eduardo Eigirdo publikacijos „Rinkimų favoritai? arba Okupuota valstybė. Lietuvą KGB metodais užvaldo Kremliaus draugai, o patriotai tyli. Gal metas pabusti?“ (valstybe.eu, 2020 m. liepos mėn.). Skundas atmestas;
- 2021 m. spalio 5 d. sprendimas Nr. EKS-22/21 dėl Vygando Trainio publikacijos „Ligotą senolę iš jai priklausiusio buto siekiantis išmesti į gatvę anūkas: „Dabar negaliu jo išnuomot“ (lrytas.lt, 2020-12-07);
- 2021 m. gruodžio 8 d. sprendimas Nr. EKS-28/21 dėl Ritos Grigalienės publikacijos „Savivaldybėje cirkai tęsiasi – į posėdžius kviečiama policija“ („Radviliškio kraštas“, 2021-09-09);
- 2021 m. gruodžio 21 d. sprendimas Nr. EKS-31/21 dėl Vidmanto Šmigelsko publikacijos „Kaip sėkmingai pragerti žemę“ („Aukštaitiškas formatas“, 2021 m. birželio mėn.).

Bendradarbiavimas su institucijomis ir šviečiamoji veikla

Nors 2021 metai didžiąja dalimi buvo po pandemijos ženklai, Komisijos nariai aktyviai dalyvavo įvairiuose renginiuose ir veiklose.

Dar 2020 m. pabaigoje prasidėjusi diskusija dėl savireguliacijos tęsėsi ir 2021 metais.

2021 m. vasario 9 d. įvyko vieša diskusija „Žiniasklaidos savireguliacijai Lietuvoje – 25 metai. Patirtis, iššūkiai ir naujos veiklos kryptys“, kurioje be žiniasklaidos atstovų dalyvavo ir Lietuvos Respublikos Seimo nariai, Kultūros ministerijos bei 2 UNESCO atstovai. Šios diskusijos metu buvo pristatytos žiniasklaidos ir žurnalistikos savireguliacijos teisinės prielaidos ir raidos ypatybės, aptarti savireguliacijos tikslai ir principai, išsakyti pasiūlymai dėl galimų Komisijos formavimo principų bei pageidavimai dėl tolimesnės Asociacijos ir Komisijos veiklos tobulinimo. Konferencijoje pranešimą skaitė dr. Jolanta Mažylė ir Vaiva Žukienė.

Seimo valdyba sudarė darbo grupę žiniasklaidos savireguliacijos sistemai peržiūrėti ir, jeigu būtų poreikis, paruošti galimas Visuomenės informavimo įstatymo pataisas. Darbo grupėje Komisijai atstovauja Ramutė Šimukauskaitė ir Aistė Žilinskienė. Šios grupės darbe taip pat dalyvauja dar dvi Komisijos narės, deleguotos kitų organizacijų: dr. J. Mažylė (deleguota Medijų tarybos) bei V. Žukienė (Lietuvos žurnalistų draugija).

Vaiva Žukienė skaitė pranešimą LŽS organizuotame seminare Klaipėdos regiono žurnalistams rugpjūčio 27 d.

Metų pabaigoje kartu su Lietuvos teisėjų taryba organizuotoje diskusijoje „Privatumo ribos Bendrojo duomenų apsaugos reglamento kontekste“ pranešimą skaitė Asta Cibienė.

Priedai

Viešas kreipimasis į žurnalistą Martyną Vainorių

Sausio 5 dieną Visuomenės informavimo etikos komisija nagrinėjo skundą dėl portalo *Atvira Klaipėda* žurnalistu Martyno Vainoriaus veiksmų. Komisija nenustatė, kad savo elgesiu žurnalistas būtų pažeidęs Visuomenės informavimo etikos kodekso normas.

Atkreiptinas dėmesys, kad situacija, į kurią, vykdydamas pareigas, pateko žurnalistas, buvo sudėtinga ir neeilinė, kelianti didelę įtampą. Noras nušviesti įvykius savivaldybės įmonėje yra visiškai suprantamas ir atitinka viešąjį interesą, tačiau žurnalistas, keliantis probleminius, konfliktinius klausimus, turėtų įvertinti galimo incidento grėsmę, būti jam pasiruošęs, elgtis racionaliai, nepasiduoti emocijoms ir spontaniškiems veiksams. Tai, kad žurnalistas turėjo dėl savo veiksmų aiškintis teisme ir tik apeliacinės instancijos teismas atmetė pareiškėjo pretenzijas, kelia didelį susirūpinimą, kad aštriomis, konfliktinėmis temomis rašantys žurnalistai gali būti įtraukiami į dviprasmiškas situacijas, galbūt provokacijas, kas atsilieptų ne tik profesinei veiklai, bet ir asmeninei reputacijai.

Komisija pabrėžia, kad žurnalisto profesionalumas pasireiškia ne tik vykusiai parašytu straipsniu ar įdomiu televizijos laidos siužetu, bet ir sugebėjimu oriai bei garbingai elgtis darbe.

Kreipimasis į *Anykštą* ir *Šilėlį*: kritiškumas konkurentų atžvilgiu neturi virsti tarpusavio karu

Visuomenės informavimo etikos komisijai pavesta nagrinėti viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų tarpusavio ginčus dėl Kodekso pažeidimų (Visuomenės informavimo įstatymo 46¹ str. 3 d.). Komisija su nerimu pastebi, kad tokių ginčų pastaruoju metu vis daugėja. Ypač dažnai tarpusavio ginčus Komisijos posėdžiuose nusiteikę spręsti kai kurie vietinės žiniasklaidos leidėjai.

Konkuruodami dėl skaitytojų, biudžeto lėšų kai kurių laikraščių leidėjai dažnai pamiršta pagrindinį žiniasklaidos tikslą – teikti objektyvią ir nešališką informaciją. Ir taip leidžiasi į svaidymąsi kaltinimais konkurentams, smulkmenišką, kartais net piktdžiugišką priekabių ieškojimą ir nesibaigiantį skundų maratoną, visa tai pateikdami ir savo laikraščių skaitytojams. Vargu, ar viešai skalbiami leidėjų marškiniai suteikia bent vienam leidiniui pranašumo skaitytojų akyse. Komisijos nuomone, tokios tarpusavio rietenos mažina pasitikėjimą žiniasklaida, menkina žurnalisto profesijos prestižą, sudaro prielaidas sklusti įvairiems gandams ir nepagrįstiems kaltinimams.

Komisija ne kartą nagrinėjo Anykščių laikraščių leidėjų tarpusavio pretenzijas vienas kitam, kreipėsi viešu laišku, kviesdama nespręsti verslo ginčų spaudos leidiniuose. Deja, konfliktas liepsnoja toliau, abiejų redakcijų darbuotojai akylai seka kiekvieną konkurentų krustelėjimą, kurį nedelsdami aprašo laikraštyje ir teikia skundus Komisijai.

Tokių „karštų“ taškų šalies žiniasklaidoje yra ir daugiau. Mažėjant pajamoms, leidėjai kartais griebiasi sunkiai ne tik su etika, bet ir su elementariu padorumu suderinamų priemonių.

Komisijos nuomone, leidėjai, patinka jiems tai ar ne, turi įsisąmoninti, kad konkurencija versle yra neišvengiamas dalykas. Vienos tiesos monopolio laikai seniai baigėsi, ir kiekvienas turi teisę steigti ir/ar turėti žiniasklaidos priemonę, nepriklausomai nuo to, kiek toje rinkoje priemonių jau egzistuoja. Kritiškumas konkurentų atžvilgiu neturi virsti smulkmenišku priekabiavimu, jų menkinimu, paskalų skleidimu.

Komisija kviečia gerbti savo skaitytojus, klausytojus, žiūrovus, kolegas, savo profesiją ir konkuruoti tarpusavyje kokybišku darbu.